

Il-Fluttafa

numru 128

Mejju - Ġunju 2015

Gremxula

€2 għal min mhux membru

Il-magazin ta' Klabb Fluttaf

editorjal

¶bieb Huttaf...

Merill raġel qed jgħanni minn fuq bejt ta' kamra fil-kampanja. Qed jgħid lil merilli irġiel oħrajn: "Hawnhekk tiegħi, aqilgħuli 'l barra!"

Biex ingawdu n-natura tajjeb li nitgħallmu nużaw sensi differenti. U iva, ma jfissirx noqogħdu nteieghmu kollox, ta! Imma sensi bħas-smiġh u x-xamm jgħinuna.

Perezempju fid-dinja tal-għasafar is-smiġh importanti immens. Hafna għasafar mhux faċli tarahom għax jew żgħar wisq, jew bogħod wisq, jew żvelti wisq, jew moħbijin qalb il-weraq, jew fis-seba' sema. Imma b'xorti tajba hafna minnhom iħobbu jsemmgħu leħinhom. Jekk nitgħallmu ftit ftit nagħrfuhom inkunu tgħallimna sigriet tan-natura. Nibdew kważi naraw b'widnejna!

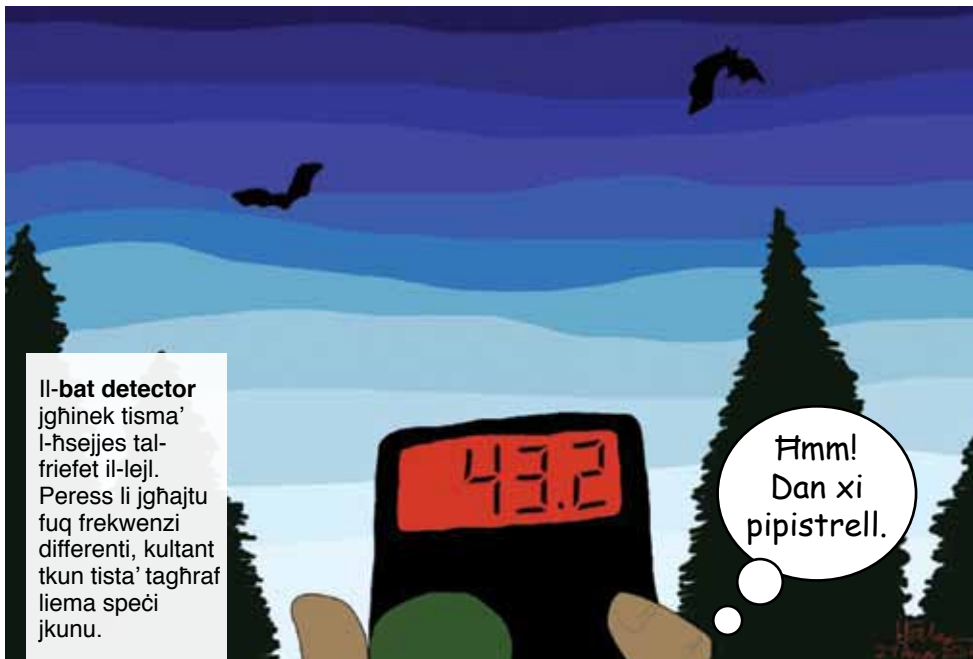
¶a ħa! Naraw b'widnejna! Din tfakkarni fil-**friefet il-lejl**. Il-friefet il-lejl annimali speċjali mhux biss għax huma mammiferi li jtiru imma wkoll għax kapaċi jaqbd u nemusa ttir fid-dlam ċappa! Kif jarawha? Għax il-friefet il-lejl mhux għajnejhom jużaw imma widnejhom. Waqt li jtiru jagħmlu hoss irqiq li skont kif jisimgħuh jidwi jindunaw x'hemm madwarhom. Dawn il-ħsejjes għoljin wisq biex nisimgħuhom aħna l-bnedmin imma b'xorti tajba hawn apparat apposta jgħidulu *bat detector* (ikun qisu *walkie-talkie*). Dan jaqbad il-ħsejjes tal-friefet il-lejl u jbaxxihom b'mod li anke aħna nkunu nisimgħuhom. S'intendi jien xtrajt wieħed u b'hekk issa nista' nitgħallim is-sigriet tal-friefet il-lejl ukoll.

Awguri għall-eżamijiet u l-vaganzi.

Victor

Victor Falzon L-Editur

Victor Falzon

Il-bat detector jgħinek tisma' l-ħsejjes tal-friefet il-lejl. Peress li jgħajtu fuq frekwenzi differenti, kultant tkun tista' tagħraf liema speċi jkunu.

¶mm!
Dan xi pipistrell.

Kontenut

Editorjal	2
Aħbarijiet	3
Ambjenti u Residenti	4-5
Mhux mitluf!	6
¶adna gost	6
Jitwieled Dragun!	6-7
Tista' tgħidli?	8
Arti u ritratti	8
Pagna Falko	9
Natura 2000	10-11
Attività	12

Kunitati

Ċentrali

Kathleen Mamo (kap) • Jason Aloisio • Chris Cachia Zammit • Desirée Falzon • Victor Falzon

Falko

Nicholas Galea • Timothy Micallef

Kordinazzjoni mill-uffiċju

Hannah Chisholm • Sofía García

Klabb

Klabb Huttaf huma l-membri żgħar u żgħażaġh (-18yrs) ta' BirdLife Malta. Il-Klabb jorganizza haġriet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, haġriet bil-lanċa u attività ambjentali. Kull xahrejn noħorġu l-magażin *Il-Huttafa* li l-membri jirċievu d-dar bil-posta. Bħalissa fil-Klabb qegħdin xi 1000 membru u s-shubija hija €10 fis-sena.

Kuntatt

indirizz
BirdLife Malta
1-2 Xemxija Waterfront Apts
Triq is-Simar, Xemxija
tel 21347644 / 21347645 / 21347646
imejl info@birdlifemalta.org
imejl tal-magażin
il-huttafa@birdlifemalta.org
websajt www.birdlifemalta.org

Reg. Vol. Org. VO/0052

©BirdLife Malta, Ġunju 2015
Disinn u produzzjoni
Victor Falzon, Chris Cachia Zammit
Stampat għand Poulton's Print Shop

Matthew Borg Cardona

Il-Gremxula (Maltese Wall Lizard) hija waħda mir-rettili Maltin. Anzi tant hi Maltija li mkien iżjed ma ssibha fid-dinja ħlief f'pajjiżna, u għalhekk tissejjaħ endemika. Dari kienet komuni ħafna fil-kampanja, illum f'xi nħawi ta' Malta saret iktar komuni fil-ġonna tan-nies milli fil-kampanja.

Proprija proprija HEMM razza tal-gremxula Maltija li tgħix fuq Linosa, gżira żgħira Taljana.

Ajma, tik tmeri ttik xejn, int!

Tellieqa biex jikber

Dan il-fellus ta' Fras-servjent faqqas f' Meju li għadda fir-riserva naturali tal-Għadira. Fil-bidu kienu erba' flieles aħwa, imma wara ftit granet tlieta minnhom ma rajniehomx iktar. Baqa' dan biss miskin. Imma ma thallix waħdu tafux, għax huwa l-mimmi t'għajnejn ommu u missieru. Dawn dejjem għassa tiegħu kull fejn imur jippassiġġa, u jkeċċu kull għasfur li jersaq lejha. Qed jikber ġmielu u sa ma jaslilkom il-magażin ikun probabbli diġà tgħallem itir. X'saqajn esaġerati hux!

Kemm hu mqareb dat-tifel l'għandna! M'għandux kwiet f'gismu.

U hallih, għadu żgħir. Mela nsejtu żmienek?

Aron Tanti

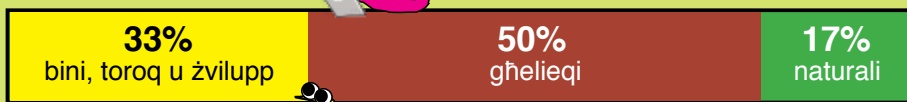
Dejjem jitnaqqar

Kull sena l-kampanja tagħna tiċkien. Kull sena l-bini jkompli jinfirx u jibla' l-art. Dan jiġri fil-pajjiżi kollha, imma f'pajjiżna l-problema iktar serja għax Malta ŻĠĦIRA ĦAFNA! Terz ta' pajjiżna diġà bnejnieh u rridu noqogħdu b'seba' għajnejn kemm ha nkomplu nnaqqru mill-ftit beraħ li baqgħalna. Imma l-proġetti enormi ta' bini li qed nisimgħu bihom juri li għadna ma tgħallimniex. Pereżempju hdejn Wied il-Għajn hemm ċans li **tintradam biċċa kampanja ikbar mill-Imdina.**

Meta se nitgħallmu?

Il-medja ta' art mibnija fil-Unjoni Ewropea hija 5%

Qbiznieha sew il-medja mela.

Min qabez il-mejda?

Jott marina u salt bini, proġett ieħor mostruż maħsub għal Għawdex. Veru li bħalissa l-art t'hemm hija barriera, imma meta ma tibqax tinħadem barriera tista' terġa' ssir kampanja u jerġa' jsaltan is-skiet u l-merill. Jott marina u raħal bini hemm jibqgħu, anzi jkomplu jikbru.

Desiree Falzon

Aron Tanti

Fil-ħarifa u x-xitwa fittex għasfur żgħir b'wiċċu iswed, nofs kullar abjad u sider lewn is-sadid, imperreċ fuq l-ogħla zokk f'nofs il-ħaxix. Dak ikun il-**buċaqq tax-xitwa** u spiss isemma' l-għajta tipika tiegħu **swi-ĊĊĊ!**

Aron Tanti

Qisu stick insect!

Peress li jiekol il-ħaxix il-**ġurat ta' wiċċu twil** issibu fl-isteppea. Bejn is-sajf u l-ħarifa fittxu qalb il-weraq tal-ħalfa. Mhux faċli tarah għax twil u mislut bħall-weraq!

Victor Falzon

Bħall-brimb kollu, il-**pizawra** hija karnivora. Ma tagħmilx għanqbuta biex taqbad il-priża imma taqbeż fuq l-insetti li ssib qalb il-ħaxix. Wara li tbid, iġġorr il-bajd f'kobba ħarir taħt żaqqa (kif jidher fir-ritratt hawn taħt) sakemm jaslu biex ifaqqsu.

Desiree Falzon

Victor Falzon

Meta l-**berwieq** jagħmel il-fjuri fi Frar l-isteppea timtela bukketti fjuri fuq lasti hodor. Il-ftit insetti li jfaqqsu daż-żmien ifittxuhom dawn il-fjuri.

In-nannakola tal-**faxx** hija kuġina tan-nannakola ħamra u bħalha tiekol insetti żgħar bħall-brieghed tal-pjanti (aphids) li jsoffu s-sugu tal-ħaxix.

Victor Falzon

Ambjenti u Residenti

Steppa

Desirée Falzon

Denis Cachia

Jekk tisma' ghasfur jghajjat *zipp! zipp! zipp!* mis-sema' fir-rebbiegħa, qed tisma' l-**bufula tal-imrewħa**. Ir-raġel ikun qed ikeċċi rġiel oħrajn u jġbed in-nisa lejħ halli jbejtu fil-haxix għoli.

Dawk it-trofof haxix aħdar ċar huma **ħalfa**, pjanta tipika tal-isteppe. L-għeruoq tagħha jzommu l-ħamrija milli tingarr mix-xita.

Desirée Falzon

Il-fjura tal-**qaqoċċ tax-xewk** hija spettakolari kemm minħabba l-kulur vjola *highlighter* tal-petali kif ukoll għax jiġġennu għaliha ħafna insetti.

L-isteppe hija tip ta' ħabitat li jkun miksi bil-ħaxix. Fl-isteppe ma ssibx sigar jew arbuxxelli għoljin minħabba li dal-ħabitat spiss ikun espost għar-riħ. Mill-banda l-oħra l-ħaxix iħobb ir-riħ għax ixerridlu l-polin biex jiddakkru l-fjuri. Jeżistu diversi tipi ta' steppe. Hemm steppe li tiffurma meta għalqa ma tibqax tinħadem għal ħafna snin, u ftit ftit timtela bil-ħaxix. Hemm steppe li tiffurma f'inħawi fejn il-ħamrija naqset sew u beda jitfaċċa l-blat. Tip ieħor ta' steppe tikber mal-għub taflin ta' xi għoljiet, kif jidher f'dan ir-ritratt meħud fl-inħawi tal-**Ġnejna u Ras il-Pellegrin**.

Ayon Tanti

Il-**pespus** wiehed mill-ghasafar li jimxu mhux jaqbzu – iktar komdu li timxi meta qed tfittex bejn il-ħaxix għall-bebbux u insetti għall-ikel.

Aron Tanti

Ghasfur tal-Bejt ferh. Taghraf li għadu żgħir minn dik il-ftit ġilda safra mal-ġnub ta' munqaru.

Mhux mitluf!

Bhalissa hafna ghasafar tal-bejt ikunu bil-bejta. Għall-ewwel il-frieh joqogħdu fil-bejta imma meta jibdedw jikbru johorġu jaqbzu 'l hawn u 'l hemm, allavolja jkunu għadhom ma jtirux. Din haġa normali u ommhom u missierhom ikunu jafu fejn qegħdin uliedhom, għax joqogħdu jpespsu lil xulxin. Għalhekk jekk issibu ferh u taħsbuh mitluf, ftakru li **dak mhu mitluf xejn**. Ommu u missieru jkunu x'imkien viċin, jistennew lilek twarrab halli jinżlu jitimġhu lit-tifel tagħhom! Għalhekk sakemm ma jkunx f'periklu li ttajru karozza jew tabqdu qattusa, l-aħjar li **thalluh fejn hu**. Anzi, tbiegħdu daqs 10 metri u oqogħdu osservaw fil-kwiet, u spiss ma jdumux ma jitfaċċa xi wiehed mill-ġenituri tiegħu b'xi dudu f'halqu!

Hadna gost il-Buskett

Nhar is-Sibt 16 ta' Mejju wara nofsinhar kellna harġa għall-Buskett. Konna b'kollox xi 20. Imxejna n-niżla sabiha ta' Wied il-Luq u qgħadna nosservaw il-pjanti bhal-**liedna** li tixxeblek u l-weraq tal-**luq** abjad minn taht, u nisimġhu l-ghajta qawwiya tal-**bufula tal-ghollieq**. Fuq karti u bil-kuluri li tawna l-leaders għamilna *bark rubbings* ma' siġra kbira tal-**ballut**, u hadna gost naghmlu l-arti minn affarijiet naturali li għarbna. Kien hemm ukoll ringer tal-BirdLife li beda jaqbad ghasafar u jagħmlilhom ċurkett speċjali, u jerga' jitlaqhom. Dan huwa studju li jsir biex il-BirdLife issir taf iktar fuq l-ghasafar. Konna b'xortina narawh jirringja **tajra safra** vera sabiha. Iġri nergħu mmorru!

David Attard

Il-mazzarell sultan (blue emperor *Anax imperator*) huwa l-ikbar mazzarell f'Malta u fl-Ewropa.

Jitwieled Dragun

Ghallex dragun?

Ovvia! Ghax bl-Ingliż dragonfly.

Din is-sensiela ritratti hadha l-habib taghna Charles Gauci hdejn vaska fil-gardina tieghu, li minnha kien ghadu kemm hareġ ferh ta' **Mazzarell Sultan**. Il-mazzarell jibda ħajtu fl-ilma, f'qiegh ta' għadira jew vaska bl-ilma tax-xita. Għall-ewwel ikun qisu dudu u jiekol animali żgħar tal-ilma. Meta jikber biżżejjed johroġ mill-ilma, jitla' ma' xi zokk jew blata u hemm issirlu bidla kbira. L-ewwel tixxaqqaq il-qoxra ta' dahru u minnha jibda ħiereġ bil-mod l-insett adult, jiġġebbed u jitmattar. Meta jkun hareġ kollu joqgħod jistrieħ mill-battikata filwaqt li l-gwienah jibdew jinfethu u jistiraw. L-istorja kollha mill-ewwel sal-aħħar ritratt ħadet xi sitt sigħat (9.30pm-3.30am). Grazzi Charles talli qsamt magħna dil-meravilja!

Tista' tghidli?

Inwieġbu mistoqsijiet u misteri mistifikanti li tibagħtulna intom il-membri.

Fuq in-natura, s'intendi!

Sur Editor,

Jekk jogħġbok dan ġurat jew grillu? Sibnieh il-bieraħ, kien fuq bush fi ġnien publiku. Meta mort biex immissu qabeż u llandja fuq karozza pparkjata! Tghidx kemm dhakna. Grazi.

Nicole Azzopardi (9)
San Ġwann

Ghażiża Nicole,

Il-grillijiet (crickets) jiġu mill-ġurati (grasshoppers) imma qegħdin fi grupp differenti. Tagħrafhom minn xulxin għax il-grillijiet ikollhom antenni twal ħafna, tal-ġurati jkunu qosra. Allura tar-ritratt x'inhu?

Prosit, dak ġurat. Fil-fatt huwa **ġurat tar-raba'** (Egyptian grasshopper) – dan tar-ritratt huwa żagħżuġ għax għadu bla ġwienah!

L-Editor

Ghażiż Editor,

Jekk jogħġbok kemm jiġu għasafar f'Malta kull sena? Grazi.

Alan Grima (11)
Fal Qormi

Ghażiż Alan,

Qed tistaqsi kemm jiġu għasafar differenti (speċi) jew kemm jiġu total b'kollox? Jekk it-tieni waħda, impossibli ngħidlek għax hadd ma jaf. Jgħaddu żgur mijiet ta' eluf, anke miljuni, għax Malta qiegħda fir-rota tal-passa. Ħafna minnhom għasafar żgħar bħal buful, vjolini u pitirrossi.

Kemm jiġu speċi differenti? S'intendi ebda sena mhi bħal oħra, imma nikkalkulaw bejn wieħed u ieħor xi haġa taht il-200 speċi.

L-Editor

Qatgħa sturnelli

Aron Tanti

Ibagħtulna t-tpiġġijiet u r-ritratti li tiehdu tan-natura (mhux pets jew pjanti kkultivati) ħa ngibuhom f'dil-paġna. Basta jkunu veru tagħkom. Ibagħtuhom bl-imejl jew bil-posta.

Ħajjartni ta!

Qiegħed sew!

Denfil minn Matthew Attard (6)

Gawwija Prima minn Francesco Tanti (6)

Arti u ritratti

Arti minn zkkuk u weraq li l-membri ġabru waqt il-harġa tas-16 Mejju 2015 fil-Buskett (ara paġna 6)

Fbieb Falkuni,

Fix-xhur li għadew kellna żewġ attivitajiet b'suċċess, kif tistgħu taqraw mar-ritratti f'dil-paġna. Hadna gost bil-kampanja u bl-għasafar tal-passa li rajna. Issa li l-passa battiet, jibqgħu biss l-għasafar li jbejtu, dawk residenti s-sena kollha jew dawk li jibqgħu magħna għas-sajf biss.

Minbarra xi speċi tal-plajja li jbejtu fir-riservi naturali (L-Ghadira u Is-Simar), id-diversi buful fil-kampanja Maltija u t-tajr tal-baħar fl-irdumijiet, ir-Rundun dis-sena kompli jbejjet Malta fl-urban. Għal aktar tagħrif tistgħu tidhlu fil-paġna tal-proġett tagħna **APUS: Appreciating, Protecting and Understanding Swifts**. Hemmhekk taraw xi xogħol li għamilna dis-sena, bħall-istallar ta' *nest boxes* għar-Rundun f'xi lokalitajiet, lukandi u skejjel. Għalkemm il-proġett se jispicċa das-sajf, ha nkomplu nużaw ir-riżorsi li fadal u nfittxu opportunitajiet biex intellgħu iżjed nest boxes u norganizzaw attivitajiet fir-rebbiegħa li jmiss biex inkomplu nxerrdu tagħrif dwar dan l-għasfur speċjali.

Qed nipplanaw li jkollna xi attività fis-sajf ukoll (araw il-paġna Facebook tagħna). Nixtiqilkom il-vaganzi tajbin u nispera li narakom dalwaqt fil-ħarġa bil-lanċa.

Tim
Timothy Micallef
Kordinatur Falko

Ir-Rundun (Common Swift) beda jbejjet Malta f'dawn l-aħħar snin. Bil-proġett APUS qed nippruvaw ngħinuh jinfirx iktar ma' pajjiżna.

Christopher Cachia Zammit

Sibna fuq Facebook (fittex **Falco Birdlife Malta**) Ittawliha spiss għal iżjed tagħrif fuq l-attivitajiet

Dejjem infurmawna jekk tkun ġej ħarġa tal-Falko. Ċempel lil Tim (79071796) jew lil Nick (99809190) jew ibgħat email lil falkoblm@gmail.com jew halliina messagg fuq Facebook

X'għamilna dan l-aħħar.....

Timothy Micallef

Fid-19 ta' Marzu morna s'Għawdex, fejn imxejna f'it mhux hażin u osservajna xi għasafar sbieħ ukoll. L-ewwel għamilna r-rotta mill-Imġarr sa Ta' Ċenċ, fejn għaddejna minn postijiet uniċi tal-kosta tagħna, bħax-Xatt l-Aħmar u Mġarr ix-Xini. Minn hemm dhalna s-Sannat u hadna t-triq għar-Rabat. Kellna temp tajjeb għall-mixi u qabel ma morna lura għall-vapur qattajna f'it hin ir-Ramla l-Ħamra. Fost għasafar f'Għawdex rajna **Kuda, Fjamma Sewda, Daqquqa tat-Toppu** u **Spanjulett**.

Eżatt xahar wara, fid-19 t'April tlajna ġurnata Kemmuna, fejn żorna r-Ringing Station f'Wied l-Aħmar. Hemmhekk osservajna kif isir dan l-istudju xjentifiku u kellna l-opportunità naraw mill-qrib hażna għasafar tal-passa sakemm dawn inħelsu mir-ringers biex ikomplu l-vjaġġi tagħhom lejn l-Ewropa halli jbejtu u forsi jingħarfu minn studjużi f'pajjiżi oħra. B'dan il-metodu dejjem nitgħallmu aktar fuq l-għasafar, il-movimenti tagħhom u bis-saħħa t'hekk inkunu kapaċi nipproteġuhom aħjar. Fost għasafar fuq Kemmuna rajna **Qerd in-Naħal, Kokka, Rożinjol** u **Kaċċamendula**. L-aħħar tnejn jidhru fir-ritratt għax ġew irringjati.

Steven Williams

Jekk qed nara sew f'id Nick hemm rożinjol.

U Tim għandu kaċċamendula. Ara tigdmeġ, Tim!

Natura 2000
Natura mħarsa

Elisabeth Conrad

L-Irdum tal-Madonna u r-Ramla tat-Torri

F'din il-ħarġa se nagħtu ħarsa lejn sit li jinsab fid-'denb' tal-gżira ta' Malta, fl-Aħrax tal-Mellieħa. Dan huwa sit importanti ħafna għan-natura, kif se naraw.

Ambjenti varjati

Iż-żona tar-Ramla tat-Torri u l-Irdum tal-Madonna tiġbor fiha varjetà ta' ambjenti differenti tal-kosta. Partijiet huma magħmulin minn meded tal-**blat tal-Qawwi ta' Fuq**, li f'partijiet jifforma jew **irdum** għoli pjuttost inaċċessibbli, jew inkella **xatt** iktar baxxa. F'partijiet oħrajn insibu xatt bir-ramel; fil-fatt hawnhekk insibu waħda mill-ftit komunitajiet

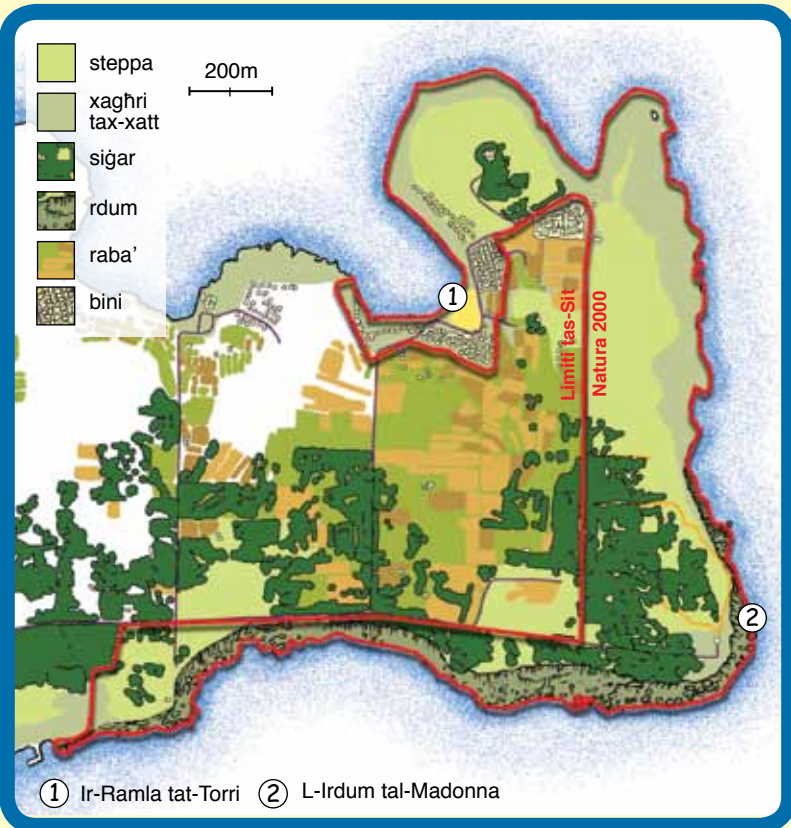
ta' **għaram tar-ramel** (sand dunes) li baqa' fil-Gżejjer Maltin – sfortunatament, dan l-ambjent inqered kważi għal kollox min pajjiżna. F'inħawi oħra nsibu ambjent ta' **xagħri**, u saħansitra ta' **bosk**; dan tal-aħħar thawwel mill-bniedem b'siġar li mhumiex indiġeni għal Malta, imma xorta jipprovdi kenn għal diversi għasafar.

Fejn qiegħed?

Dan is-sit qiegħed fl-inħawi tal-Aħrax tal-Mellieħa u l-Armier.

Victor Falzon

Diversi speci

Minkejja li mhux sit kbir, din il-varjetà ta' ambjenti tipprovdi kundizzjonijiet naturali għal diversi speci differenti. Pereżempju fil-irdum insibu pjanti bħax-**xebb**, arbuxxell żgħir 'endemiku. Fejn ix-xatt huwa baxx mal-baħar insibu x-**xorbett**, pjanta oħra tipika ħafna tal-kosta Maltija.

F'partijiet oħra ta' dan is-sit insibu pjanti tipiċi tax-xagħri, pereżempju s-**sagħtar**, l-**erika** u t-**tengħud tax-xagħri**. Fuq ir-ramel għadna nsibu wkoll diversi speci

Pankrazju
Sea daffodil

Victor Falzon

Natura 2000 hija sensjela ta' postijiet madwar l-Ewropa fejn in-natura hija protetta. B'kollox hemm iktar minn **27,300** sit Natura 2000, u **39** minnhom qeghdin f'Malta.

tipici tal-gharam tar-ramel, bhall-**ghantux tal-blat** u l-**pankrazju**, u speċi oħrajn xejn komuni fil-Gżejjer Maltin.

Importanti għall-ghasafar

Barra pjanti nsibu wkoll fawna differenti u interessanti f'kull wieħed minn dawn l-ambjenti. Hawnhekk se niffukaw fuq l-ghasafar.

L-Irdum tal-Madonna magħruf sew ma' dawk li jhobbu l-ghasafar, u dan minhabba l-importanza tiegħu speċjalment għall-ghasafar tal-baħar. Fost dawn insibu l-**garnija** u ċ-**ċiefa**, li t-tnejn ibejtu f'hofof fl-irdum.

F'Malta jbejtu **10% tal-garni tad-dinja** u f'dan is-sit hawn l-ikbar ²kolonja tagħhom, b'iktar minn 500 par. L-Irdum tal-Madonna fil-fatt imħares mhux biss bħala sit Natura 2000 imma huwa Important Bird Area (IBA) Internazzjonali, titlu li jfisser li dan wieħed minn hafna postijiet mifruxin mad-dinja li huma partikolarment importanti għall-ghasafar.

Barra tajr tal-baħar f'dawn l-inħawi jbejjet ukoll il-**merill**, l-ghasfur nazzjonali.

L-Irdum tal-Madonna u r-Ramla tat-Torri joffru eżempju tajjeb tar-rikkezza naturali li għandna f'dan il-pajjiż zgħir. Juruna wkoll, però, kemm huwa importanti li ninvestu l-ħin u l-isforzi tagħna biex inħarsu dan il-wirt.

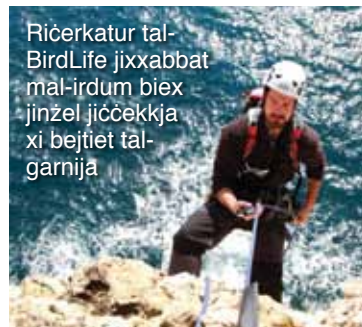

Garnija Yelkowan
shearwater

Frank Dhemain

Proġett Garnija

Fl-Irdum tal-Madonna qed isiru proġetti mmexxijin mill-BirdLife bit-tir li jħarsu l-kolonji tat-tajr tal-baħar. Fost il-hafna xogħol li sar, ġie studjat fejn qed imorru jistadu l-ghasafar fuq il-baħar, biex insiru nafu liema partijiet tal-baħar għandna bżonn niproteġu b'iktar reġqa. Qed isiru wkoll sforzi biex jinqerdu l-firien mis-sit, minhabba li dawn jattakkaw il-bejtiet tal-ghasafar u joqtlu l-frieh jew jieklu l-bajd. Barra minn hekk saru sforzi biex jitnaqqas l-istorbju u d-dwal bil-lejl, li jfixklu l-ghasafar. Il-proġett irnexxa għax mhux biss tgħallimna hafna fuq il-garni, imma n-numru tagħhom kompli żdied.

Ben Metzger

Riċerkatur tal-BirdLife jixxabbat mal-irdum biex jinzel jiċċekkja xi bejtiet tal-garnija

¹endemiku. Animal jew pjanta li jinsabu f'post partikolari u mkien iktar fid-dinja
²kolonja. Grupp ta' animali li jgħixu jew ibejtu viċin ta' xulxin.

Dakinhar inqassmu l-istiker Numru 4.

Sejrin ħarġa bil-lanċa. Tigu magħna?

Data

Il-Ġimgħa 10 Lulju 2015

Prezz **Kbar €7** Żgħar (-14) €5

Minħabba li l-postijiet huma limitati, importanti li tibbukkwaw. Ċemplu **21347644/5/6** jew ibagħtu email lil **events@birdlifemalta.org** u tingħataw iktar dettalji.

Ċans biex tibbukkwaw għandkom sa nhar il-**Flamis 9 Lulju 2015**. Tħallux għall-aħħar!

Tibagħtux flus bil-posta. Il-biljetti jinxtraw dakinhar stess fil-post ftiit qabel it-tluq.

Minħabba sigurtà, tfal taħt il-5 snin ma nistgħux naċċettawhom fuq il-lanċa. Tfal taħt il-8 snin irid jiġi magħhom xi ħadd kbir. Grazzi tal-koperazzjoni.

Kif nagħmlu kull sena f'daž-żmien ha jkollna ħarġa bil-lanċa - ħarġa speċjali li fiha mmorru ngawdu l-kumpanija taċ-ċief. Iċ-ċief huwa tajr tal-baħar li jbejjiet f-irdumijiet. Ħafna ċief ibejjet fis-sisien f'Ta' Ċenċ, fin-naħa t'isfel ta' Għawdex, għalhekk ha niġbdu lejn dawk in-naħat. Iċ-ċief jidhol fil-bejta bil-lejl imma f'it qabel tinzel ix-xemx jingabru f'qatgħat fuq il-baħar jistennew id-dlam. Dawn il-qatgħat spiss ikun fihom mijiet ta' tajr! Ahna ha mmorru ngawduhom proprju fil-mument maġiku ta' nżul ix-xemx.

Titilfuhieq.

Min ġie darba
reġa' ġie
u reġa' ġie!

U reġa' ġie u reġa' ġie u reġa' ġie u reġa' ġie u...

(Lehen l-Editor) →

**Ojj hemm!
Aghlaqlu!**

Jekk il-baħar idardarkom tieklu xejn sa 3 sigħat qabel il-ħarġa.

